

Fiskeridirektoratet
Postboks 185 Sentrum
5804 Bergen

Deres ref.
23/15848

Arkiv / Saksnr.
/

Oslo
18. mars 2026

LCT

Høring – forslag til ny forskrift om styring av akvakultur

Norges Rederiforbund viser til høring om forslag til ny forskrift om styring av akvakultur, med høringsfrist 18. mars 2026.

Fra 1. januar i år så har fire av Norges mest sentrale brønnbåtrederier valgt å gå inn i Norges Rederiforbund. De fire medlemmene har med seg en flåte på 84 brønnbåter, der mange av brønnbåtene opererer i tilknytning til norsk havbruksnæring. Vi ber derfor om å bli ført opp på mottakerlisten, slik at vi fremover kan få tilsendt tilsvarende høringsforslag.

Vi gir innledningsvis våre overordnede kommentarer til høringsforslaget, etterfulgt av kommentarer til enkelte bestemmelser.

Overordnet kommentar

Norges Rederiforbund er i utgangspunktet positive til arbeidet med ny forskrift, men ser også utfordringer med at vesentlige premissgivende forhold for næringens videre utvikling søkes løst i forskrift, og ikke i lov. Økt vekt på systematisk risikostyring og tydeliggjøring av ansvar i akvakulturnæringen er viktig og nødvendig.

Forskriftens virkeområde omfatter en stor del av verdikjeden, fra tillatelsesinnehaver til tjenesteprodusenter. Når forskriften pålegger samtlige aktører likelydende funksjonskrav, blir det vanskelig for den enkelte aktør å fastslå rekkevidden av egne forpliktelser. Ansvarsforholdet mellom aktørene bør i langt større grad tydeliggjøres.

Forskriften får direkte innvirkning på etablerte ansvarsfordelinger og operasjonelle samarbeidsmodeller, særlig mellom tillatelsesinnehaver og brønnbåtoperatør. I stor utstrekning er det tillatelsesinnehaver som har den reelle beslutningsmyndighet til å sikre at forskriftens krav overholdes. Etter Norges Rederiforbunds syn ville innføring av et påseansvar for tillatelsesinnehaver på en enklere og mer treffsikker måte sikre at risikostyringen forankres hos den aktøren som faktisk har forutsetninger for å sikre ivaretagelse og etterlevelse.

For Norges Rederiforbunds medlemmer er det avgjørende at rekkevidden av forskriftens krav ikke fastsetter krav utover det pliktsubjektet selv kontrollerer. I praksis innebærer dette at ansvaret begrenses til eget fartøy, dets tekniske systemer og bemanning, og at disse er i samsvar med forskriften og akvakulturregelverkets krav.

Forskriftens bestemmelser er gjennomgående funksjonsmessig utformet, da de angir hva som skal oppnås, men overlater til virksomhetene å bestemme hvordan. For at en slik reguleringsteknikk skal fungere, er det avgjørende at forvaltningen tydeliggjør hva de enkelte forpliktelsene konkret innebærer, for de enkelte pliktsubjektene. Uten slik avklaring vil aktørenes rettssikkerhet og forutsigbarhet svekkes vesentlig.

Overordnet er det også avgjørende at samordning med og grensesnitt mot Sjøfartsdirektoratets ansvarsområde avklares.

Påseansvar

Etatene har i høringsnotatet vurdert å innføre påseansvar, der innehaver av akvakulturtillatelse skal sikre at regelverket etterleves av alle som utfører arbeid for innehaveren. Vi merker oss at etatene ikke går videre med dette i denne omgang, men ber om høringsinstansenes innspill.

Norges Rederiforbund mener at påseansvar er en god løsning som i større grad er tilpasset den ansvarsfordeling og instruksjonsmyndighet som aktørene opererer etter i dag. Et påseansvar vil kunne bidra til å tydeliggjøre ansvarsforholdet mellom tillatelsesinnehaver og tjenesteprodusenter, hvor tillatelsesinnehaver som kjøper av de relevante tjenestene tildeles det overordnede ansvar for at regelverket etterleves.

En slik ansvarsfordeling vil kunne være lettere for partene å regulere kontraktsrettslig hvor tillatelsesinnehaver har de beste forutsetninger til å kunne vurdere den samlede risiko i de ulike operasjonene.

I forslaget til ny forskrift er det vist til petroleumsområdet som eksempel på forvaltningsområder hvor man har gått over til en forskrift om styring, og det er konkret vist til petroleumsregelverket som eksempel på et område hvor man har fastsatt et påseansvar. Norges Rederiforbund mener det er svært viktig at man tar med seg helheten i de regelverksystem som er utviklet på andre forvaltningsområder, og det er i så henseende illustrerende at man innenfor petroleumsområdet har valgt å ikke omfatte rederiene som driver som tjenesteoperatører, hvor man primært har valgt at disse skal reguleres av det maritime regelverket. Rederienes forpliktelse vil under petroleumsområdet fastsettes gjennom operatørens påseansvar, hvilket gjør at man unngår de vanskelige grensedragningene som påpekt i dette hørings svar.

Virkeområde og ansvarsfordeling mellom forskriftens pliktsubjekter

Forskriftens virkeområde omfatter «transportør og andre tjenesteprodusenter», noe som innebærer at brønnbåtrederier faller direkte inn under forskriften. Norges Rederiforbund støtter prinsippet om at også brønnbåtrederier skal ha forsvarlige styringssystemer, men innholdet i forskriftens enkeltbestemmelser er uklart når det gjelder det konkrete innhold i

bestemmelsene og grensesnittet mellom hvilke krav som konkret gjelder tillatelsesinnehaver og brønnbåtoperatør (forskriftens pliktsubjekter). Et praktisk eksempel her er behovet for å tydeliggjøre hvem som har beslutningsmyndighet dersom en operasjon må endres eller avbrytes av hensyn til sikkerhet eller fiskevelferd.

Norges Rederiforbund mener at man primært bør søke å regulere brønnbåtoperatørens risikostyring gjennom det maritime regelverket i kombinasjon med et påseansvar for tillatelsesinnehaver.

Skulle man likevel gå videre med forslaget slik det fremstår i dag, så må det tydeliggjøres at pliktsubjektene ansvar er begrenset til den del av operasjonene som de selv har kontroll over. Forskriften må derfor beskrive ansvarsforhold, rolleavklaringer og samhandling mellom tillatelsesinnehaver og tjenesteleverandører, men også rolleavklaring mellom partene i leverandørleddet. Et vanlig scenario er at brønnbåten utfører tjenesten for tillatelsesinnehaver basert på utstyr fra underleverandør.

I praksis innebærer dette for brønnbåtoperatørene har et ansvar for fartøyet, dets tekniske systemer og bemanning, og at operasjonene som gjennomføres om bord i fartøyet overholder forskriftens krav. Øvrige forhold har brønnbåtoperatøren begrenset kontroll og oversikt over, hvor det er tillatelsesinnehaver som innehar kjennskap til fiskens helsetilstand, sykdomshistorikk og biologiske status. Det er tillatelsesinnehavers fiskehelsepersonell som foretar den faglige vurdering av behandlingstype og omfang, inkludert for eksempel instruks om bruk av ferskvann fra ulike ferskvannsløseleverandører, og brønnbåtoperatøren har normalt ingen innvirkning på disse beslutningene. Videre er det slik at tillatelsesinnehaver kontrollerer fartøyets seilingsmønster når det er kontrahert til tillatelsesinnehaver.

Kontraksrettslig leies fartøyet av tillatelsesinnehaver, og de vil som utgangspunkt kunne instruere hvilke operasjoner og tjenester fartøyet til enhver tid gjennomfører.

Begrepet «tjenesteprodusenter» er også uklart definert i utkastet, og bør presiseres slik at virkeområdet til forskriften er tydeliggjort. Definisjonen har direkte innvirkning på hvilke krav som stilles til øvrige aktører i verdikjeden, herunder utstyrsprodusenter og andre leverandører til brønnbåt- og oppdrettsnæringen.

Informasjonsdeling og samordning av risikovurderinger

Ettersom forskriftens pliktsubjekter har ulik kontroll og oversikt over de relevante risikoer, bør det vurderes å inkludere et krav til samordning av de enkelte aktørers risikovurderinger. Den operative hverdagen i akvanæringen innebærer at flere selvstendige virksomheter samarbeider i samme operasjon (for eksempel lasting, transport, behandling, lossing), og dette bør synliggjøres. Videre bør forskriftens § 3-2 inneholde et krav om at det skal samarbeides om risikovurderinger som berører grensesnittet mellom virksomhetene.

Koordinerte risikovurderinger og informasjonsdeling vil kunne sikre at forskriftens formål oppfylles. Særlig i forbindelse med behandlingsoperasjoner og transport av levende fisk er det vesentlig at brønnbåtoperatøren mottar tilstrekkelig informasjon i forkant av operasjonen.

Tydelige retningslinjer og erfaringsdatabaser fra etatene vil også kunne bidra til å sikre gode rutiner og erfaringsoverføring i næringen.

Prinsipper for risikoreduksjon (§ 2-2)

Vi støtter prinsippene for risikoreduksjon som viktige verktøy for forsvarlig akvakultur. Hvordan bestemmelsens konkrete krav skal anvendes overfor brønnbåtoperatørene er imidlertid uklart, med mulig vesentlige økonomiske, kommersielle og operasjonelle konsekvenser.

Brønnbåtfartøy representerer en betydelig investering og fartøyene har en svært lang levetid. Teknologivalg skjer gjennom et samspill mellom rederi og tillatelsesinnehaver, og implementering av et BAT-prinsipp (beste tilgjengelige teknologi) reiser vanskelige spørsmål om rekkevidden av kravet.

Usikkerheten forsterkes av bestemmelsens første ledd som fastsetter at risiko skal reduseres «ytterligere utover minimumskravet i henhold til akvakulturlovgivningen».

Forskriftens § 2-2 bør etter Norges Rederiforbunds syn primært innrettes mot tillatelsesinnehaver som har den overordnede kontroll over produksjonen, og som kan foreta helhetlige avveininger mellom risiko, teknologi og kostnader.

Å pålegge tilsvarende forpliktelser overfor aktører lenger ned i verdikjeden, slik som brønnbåtoperatører og andre tjenesteprodusenter, reiser vanskelige spørsmål om gjennomførbarhet i praksis, og vil kunne medføre uforholdsmessige økonomiske forpliktelser.

Krav til kompetanse (§ 2-8)

Vi støtter kravet om at alle aktiviteter skal gjennomføres med nødvendig faglig kompetanse. For brønnbåtrederier er det viktig å presisere at kompetansekravene må være tilpasset den faktiske rolle- og ansvarsfordeling.

Rederiets kompetansekrav må begrenses til det som gjelder fartøyet, dets operasjoner, utstyr og mannskap. Kompetanse på fiskehelseforhold, sykdomsdiagnostikk og behandlingsvalg ligger hos tillatelsesinnehaver og deres fiskehelsepersonell. Det bør ikke stilles krav om at rederiet skal ha fiskehelsefaglig kompetanse ut over det som er nødvendig for å ivareta egne operasjonelle ansvarsområder.

Krav til beredskap (§ 3-4)

Norges Rederiforbund mener at kravet til beredskap bør tydeliggjøres ytterligere. Bestemmelsens fjerde ledd fastsetter at virksomheter som benytter samme beredskapsressurser er ansvarlige for å sikre «nødvendig samordning av beredskapen». Det er uklart hva som konkret ligger i dette kravet og hvordan dette i praksis skal overholdes.

Dokumentasjon og godkjenning av nytt utstyr

Brønnbåtoperasjoner genererer omfattende driftsdata som er relevante for vurdering av fiskevelferd og biosikkerhet. Norges Rederiforbund mener regelverket bør tydeliggjøre at løpende datadeling aktørene imellom forventes, og klargjøring av hvem som har ansvaret for dokumentasjon, og godkjenning av nytt utstyr og metoder, ettersom kretsen av pliktsubjekter i forskriften er vid og omfatter tillatelsesinnehaver, tjenesteoperatører og transportør.

Samordning med annet regelverk

Brønnbåtredier opererer i skjæringspunktet mellom akvakulturregelverk, dyrevelferdsregelverk og sjøfartsregelverk mv. Nye krav til styringssystemer og risikovurderinger bør samordnes med eksisterende krav til sikkerhetsstyring på fartøy, herunder ISM-kodens krav til sikkerhetsstyringssystemer, og fortrinnsvis søkes regulert gjennom det eksisterende maritime regelverket. Det må unngås at man får overlappende eller motstridende føringer og systemer.

Norges Rederiforbund står selvsagt til disposisjon dersom det er ønskelig med ytterligere kommentarer til ovenstående.

Med hilsen
Norges Rederiforbund
Lars Christian Tønder